

УДК: 336.71:330.131.7(477)

JEL-класифікація: G21, E44

ORCID-ідентифікатор 0000-0002-3518-0449

ТКАЧУК НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

Волинського національного університету імені Лесі Українки.

ГЕРГОЛА СНІЖАНА ВАСИЛІВНА

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКУ ЛЬВІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті досліджено особливості забезпечення фінансової стійкості Банку Львів в умовах воєнного стану. Проаналізовано ключові показники діяльності банку, включаючи динаміку активів, зобов'язань та власного капіталу протягом 2022-2024 років. Розглянуто вплив географічного розташування банку на збереження операційної діяльності після початку повномасштабного вторгнення. Досліджено роль міжнародних інвесторів у зміцненні фінансової бази банку. Визначено особливості кредитної політики та специфіку роботи з малим і середнім бізнесом як ключові фактори стабільності. Оцінено ефективність адаптації банку до роботи в умовах війни через розвиток цифрових сервісів. Обґрунтовано значення дотримання нормативних вимог НБУ для забезпечення надійності банківської установи в кризових умовах.

Ключові слова: фінансова стійкість банку, воєнний стан, банківська система України, Банк Львів, міжнародні інвестиції, малий та середній бізнес, цифрові банківські сервіси.

TKACHUK NATALIA

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,

Lesya Ukrainka Volyn National University.

HERHOLA SNIZHANA

Lesya Ukrainka Volyn National University

FINANCIAL RESILIENCE OF BANK LVIV IN THE CONTEXT OF MARTIAL LAW

This article provides an in-depth analysis of the financial stability of Bank Lviv under martial law, a critical issue facing Ukraine's banking sector in the context of the full-scale Russian invasion. The study explores how regional banks, such as Bank Lviv, play a vital role in maintaining economic functionality by supporting local businesses, especially small and medium-sized enterprises (SMEs), and ensuring the continuity of essential financial services during times of national crisis.

The research examines key indicators of financial resilience, including asset quality, liability structure, liquidity ratios, and capital adequacy in conditions of heightened uncertainty. Particular attention is paid to how the bank has adapted its operational and risk management strategies to withstand the challenges posed by the war. This includes adopting a conservative credit policy, enhancing internal controls, and maintaining close compliance with regulatory requirements imposed by the National Bank of Ukraine.

One of the notable findings of the study is the significant role played by international financial institutions and investments in strengthening the bank's capital position and overall sustainability. Additionally, the paper evaluates the bank's accelerated digital transformation, which has allowed it to continue delivering services remotely and securely, thereby increasing customer trust and operational efficiency.

The study concludes that the experience of Bank Lviv offers valuable insights into the broader mechanisms of preserving financial stability within the Ukrainian banking sector under wartime conditions. These insights can be instrumental in shaping future policies and crisis management strategies, both in Ukraine and in other countries facing similar challenges due to armed conflicts or large-scale emergencies.

Keywords: bank financial stability, martial law, Ukrainian banking system, Bank Lviv, international investments, small and medium enterprises, digital banking services.

Постановка проблеми. Фінансова стійкість банків в Україні набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану, спричиненого повномасштабною російською агресією. Банківська система відіграє ключову роль у забезпеченні економічної стабільності та безперервності фінансових послуг для населення й бізнесу навіть в умовах військових дій. Серед банків, діяльність яких зазнала значних викликів внаслідок війни, особливої уваги потребує Банк Львів - один із провідних регіональних банків України, що продовжує ефективно функціонувати та обслуговувати клієнтів в умовах надзвичайної ситуації. Тому дослідження факторів, що забезпечують фінансову стійкість Банку Львів, має важливе значення як для оцінки його спроможності протидіяти несприятливим впливам, так і для визначення подальших перспектив розвитку банку в умовах постконфліктного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу фінансової стійкості банківських установ та їх діяльності в кризових умовах присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема значний внесок зробили О. Барановський, О. Васюренко, О. Дзюблюк, М. Савлук, які досліджували теоретичні засади та методологічні підходи до оцінки фінансової стійкості банків. Особливу увагу питанням управління банківською діяльністю в умовах кризи приділили у своїх роботах І. Д'яконова, Ж. Довгань, В. Коваленко, В. Міщенко, досліджуючи механізми забезпечення фінансової стабільності банківського сектору. В контексті впливу воєнного стану на банківську систему України варто відзначити актуальні дослідження Т. Васильєвої, С. Науменка та О. Пернарівського, які аналізують специфіку роботи банків в умовах військової агресії та пропонують шляхи підвищення їх стійкості у кризових умовах.

Формулювання цілей статті. Метою статті є комплексне дослідження фінансової стійкості Банку Львів в умовах воєнного стану та визначення ключових факторів, що забезпечують стабільність його діяльності під час війни.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати динаміку основних фінансових показників банку (активів, зобов'язань, власного капіталу) за період 2022-2024 років; оцінити вплив географічного розташування банку на збереження операційної стійкості після початку повномасштабного вторгнення; дослідити роль міжнародних інвестицій у зміцненні фінансової бази банку, зокрема співпрацю з Нідерландським державним інвестиційним фондом DGGF та швейцарською компанією responsAbility Participations; проаналізувати особливості кредитної політики та специфіку роботи банку з малим і середнім бізнесом як факторів забезпечення стабільності; оцінити ефективність адаптації банку до роботи в умовах війни через розвиток цифрових сервісів та дистанційного обслуговування клієнтів; визначити значення дотримання нормативних вимог НБУ для забезпечення надійності банківської установи в кризових умовах.

Виклад основного матеріалу. Національний банк України швидко відреагував на нові виклики, що постали перед банківською системою в перші дні війни, запровадивши комплекс заходів для забезпечення стабільної роботи банків та мінімізації відтоку коштів з рахунків клієнтів. Серед них слід зазначити наступні:

1. Зняття готівки клієнтами дещо обмежене (100 000 грн на день, за винятком заробітної плати та соціальних виплат).
2. НБУ розширив програму грошової допомоги банкам.
3. Було введено механізм формального рефінансування на строк до одного року без обмеження за сумою, з можливістю продовження ще на один рік. У перші дні після початку воєнних дій 29 банків скористалися бланковими кредитами. Найбільша кількість звернень до регулятора припала на кінець лютого та березня 2022 року, коли заборгованість за бланковими кредитами сягнула 25 млрд грн. Зокрема, 25 лютого 2022 року НБУ виділив 51,5 млрд грн на рефінансування бланкових кредитів та інших стандартних інструментів, аби підтримати ліквідність банківської системи. До липня цього ж року заборгованість за бланковими кредитами суттєво зменшилася до близько 250

млн грн, а обсяг рефінансованих кредитів зі строком погашення понад 30 днів склав понад 5 млрд грн. Завдяки надлишковій ліквідності банківської системи та підвищенню ставки рефінансування НБУ до 27% річних потреба в кредитах рефінансування поступово зникла [1].

Війна завжди несе за собою масштабні потрясіння для всіх сфер життя, і банківська діяльність не є винятком. Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну в 2022 році суттєво вплинуло на функціонування фінансового сектору, проте Банк Львів, один із провідних банків західного регіону, зумів протистояти викликам воєнного стану та продемонструвати стабільні показники фінансової стійкості навіть в умовах економічної нестабільності. Ключові фінансові індикатори банку, а також залучення іноземних інвестицій свідчать про його здатність до адаптації та поступового розвитку, незважаючи на складну ситуацію в країні.

Станом на кінець 2022 та 2023 років члени Наглядової ради та Правління не мали прямого володіння акціями Банку. Опосередковано 37,469202% статутного капіталу Банку належить громадянину Ісландії Маргеіру Петурсону.

Прямі істотні частки в Банку належать: responsAbility Participations AG (Швейцарія) — 48,557189%, ТОВ «Нью Прогрес Холдінг» (Україна) — 27,985079%, та Nordic Environment Finance Corporation (Фінляндія) — 13,936230% [2].

Банк має високі рейтинги надійності, зокрема, у 2018 році рейтингове агентство «IBI-Rating» підтвердило надійність банківських вкладів на рівні «5», а також банк має сертифікат надійності та довгостроковий кредитний рейтинг ua AA [3].

У сучасних умовах повномасштабної війни, викликаній агресією росії проти України, питання фінансової стійкості банків набуває особливого значення. Одним із прикладів стабільності та адаптації до нових викликів і є Банк «Львів», який продовжує надавати фінансові послуги малому та середньому бізнесу у Західному регіоні України.

Як зазначив голова правління банку Ашот Абраамян під час свого виступу на Mind Invest Summit у Львові, підписання угоди з Нідерландським державним інвестиційним фондом DGGF стало важливим кроком для підтримки фінансової стійкості Банку «Львів».

Завдяки дозволу Національного банку України DGGF отримав можливість на істотну участь у капіталі банку, що стало значущою подією для українського фінансового ринку. Це перша подібна інвестиція від іноземного інвестора з початку війни, яка пройшла весь шлях узгодження з українським регулятором. Угода передбачає збільшення капіталу Банку «Львів» на 5,5 млн євро: з них 4,5 млн євро – внесок нового інвестора DGGF, а 1 млн євро – додатковий внесок від нинішнього акціонера банку, швейцарської компанії respons Ability Participations.

Такі інвестиції не лише покращують фінансову стійкість Банку «Львів», а й сприяють розвитку місцевої економіки. Завдяки підтримці інвесторів, банк отримує змогу продовжувати підтримку малого та середнього бізнесу, забезпечуючи доступ до необхідних фінансових ресурсів навіть у складних умовах війни. Ба більше, приклад Банку «Львів» слугує сигналом для міжнародних інвесторів, демонструючи, що інвестування у банківський сектор України можливе і під час воєнного стану [4].

Важливим аспектом оцінки ефективності діяльності банку є аналіз його фінансового стану. Наведена нижче таблиця (Табл.1.) ілюструє ключові показники фінансової стійкості Банку Львів за 2022-2024 роки, зокрема обсяги активів, зобов'язань та власного капіталу. Ці дані допомагають оцінити поточний стан банку та визначити тенденції його розвитку в умовах воєнного стану.

Таблиця 1

Основні показники балансу за 2022-2024 рр. (тис. грн)

Показник	2022	2023	III-й квартал 2024
Активи	7 440 619	10 639 078	12 117 430
Зобов'язання	6 664 387	9 763 813	10 803 306
Власний капітал	776 232	875 265	1 314 124

Джерело: побудовано автором на основі [2], [5], [6]

Активи банку демонструють стабільне зростання протягом 2022-2024 років. У 2022 році вони становили 7 440 619 грн, у 2023 році зросли до 10 639 078 грн, а за 3 квартал 2024 року досягли 12 117 430 грн. Це вказує на розширення масштабів діяльності банку та збільшення обсягів операцій.

Зобов'язання банку також демонструють зростання, проте з дещо меншими темпами, ніж активи. У 2022 році вони становили 6 664 387 грн, у 2023 році зросли до 9 763 813 грн, а за 3 квартал 2024 року досягли 10 803 306 грн. Це свідчить про те, що банк залучає додаткові ресурси, ймовірно, для фінансування свого розвитку.

Власний капітал банку протягом аналізованого періоду також збільшується. У 2022 році він становив 776 232 грн, у 2023 році зріс до 875 265 грн, а за 3 квартал 2024 року досяг 1 314 124 грн. Це означає, що банк нарощує свою фінансову стійкість та спроможність протидіяти можливим ризикам.

Загалом, наведені дані свідчать про стабільний розвиток банку та зростання його ключових фінансових показників. Банк збільшує обсяги своїх активів та зобов'язань, що дозволяє йому розширювати масштаби діяльності та підвищувати свою конкурентоспроможність на ринку.

Для оцінки фінансової стійкості АКБ «Львів» використовується метод коефіцієнтного аналізу, за допомогою якого розраховується співвідношення власного капіталу до активів, співвідношення акціонерного капіталу до балансового капіталу, мультиплікатор капіталу та співвідношення власного капіталу до позикових коштів. Розрахунок наведено в табл. 2.

Таблиця 2

**Розрахунок окремих коефіцієнтів фінансової стійкості АТ АКБ
«Львів» за 2022- 2023 рр.**

Показник	Од. виміру	Нормативне значення	Роки	
			2022	2023
Вхідні дані до розрахунку				
Актив	Тис. грн	-	7 440 619	10 639 078
Власний капітал	Тис. грн	-	776 232	875 265
Статутний капітал	Тис. грн	-	713 370	713 370

Залучені кошти	Тис. грн	-	6 258 318	9 136 305
Результати				
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів	%	≤ 4	10,43	8,23
Відношення статутного капіталу до власного капіталу	%	15-50	91,90	81,50
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	-	8-25	10,43	14,91
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та залучених коштів	%	-	12,40	9,58

Джерело: розрахунки авторів на основі [2; 5]

Фінансові показники АТ АКБ "Львів" за 2022-2023 роки свідчать про значне зростання обсягу активів та залучених коштів банку. Зокрема, активи банку зросли з 7 440 619 тис. грн у 2022 році до 10 639 078 тис. грн у 2023 році, що вказує на збільшення масштабів діяльності банку. Залучені кошти, які складають основне джерело фінансування банківських операцій, зросли з 6 258 318 тис. грн до 9 136 305 тис. грн за аналогічний період. Це свідчить про збільшення обсягу залучених ресурсів для фінансування активних операцій.

Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів у 2022 році становив 10,43%, а у 2023 році знизився до 8,23%, що все одно перевищує нормативне значення $\leq 4\%$. Це зниження може вказувати на збільшення ризиків, адже банк використовує більшу частку залучених коштів порівняно з власним капіталом, що може впливати на його стійкість у випадку фінансових шоків.

Відношення статутного капіталу до власного капіталу зменшилось з 91,90% у 2022 році до 81,50% у 2023 році, що також перевищує нормативне значення (15-50%). Це високий показник, що свідчить про значну частку статутного капіталу у складі власного капіталу, що може обмежувати гнучкість банку щодо залучення додаткового капіталу без збільшення статутного.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу зріс з 10,43 у 2022 році до 14,91 у 2023 році, що відповідає нормативним значенням (8-25). Підвищення коефіцієнта мультиплікатора вказує на те, що банк використовує більше залучених коштів для забезпечення своєї діяльності, що може сприяти збільшенню прибутковості, але також підвищує рівень фінансового ризику.

Загалом, хоча банк демонструє зростання обсягів активів і залучених коштів, деякі коефіцієнти свідчать про збільшення залежності від зовнішнього фінансування, що може впливати на його фінансову стабільність.

Банк Львів, як регіональний банк із головним офісом у Західній Україні, зміг зберегти стабільність роботи після початку повномасштабного вторгнення завдяки своєму географічному розташуванню. Західний регіон України зазнав менше руйнувань та економічних потрясінь порівняно зі східними та південними областями, що дозволило банку продовжувати обслуговування клієнтів у відносно нормальному режимі.

Важливим фактором фінансової стійкості Банку Львів є його консервативна кредитна політика та значна частка кредитування малого та середнього бізнесу в Західній Україні. Такий підхід допоміг мінімізувати ризики під час війни, оскільки багато підприємств у цьому регіоні продовжили свою діяльність або навіть розширили її за рахунок релокації бізнесу з інших областей.

Банк продемонстрував здатність адаптуватися до нових умов роботи, розширивши цифрові сервіси та дистанційне обслуговування клієнтів. Це дозволило не тільки зберегти існуючу клієнтську базу, але й залучити нових клієнтів, особливо серед внутрішньо переміщених осіб та бізнесу, що релокувався до Західної України.

Важливо відзначити, що банк дотримується всіх нормативних вимог НБУ щодо капіталу та ліквідності, що є ключовим показником фінансової стійкості в умовах воєнного стану. Це свідчить про здатність банку протистояти можливим економічним шокам та забезпечувати стабільне обслуговування клієнтів.

Висновки. Географічне розташування банку у західному регіоні України виявилось стратегічною перевагою, що дозволило зберегти операційну

діяльність та забезпечити стабільне обслуговування клієнтів після початку повномасштабного вторгнення. Це підтверджується позитивною динамікою основних фінансових показників установи протягом 2022-2024 років.

Важливим фактором забезпечення фінансової стійкості стала підтримка міжнародних партнерів та інвесторів, зокрема компанії responsAbility Participations AG та Нідерландського державного інвестиційного фонду DGGF. Залучення додаткового капіталу посилило фінансову базу банку та створило передумови для подальшого розвитку.

Консервативна кредитна політика та фокус на обслуговуванні малого та середнього бізнесу в Західній Україні виявилися ефективною стратегією в умовах воєнного стану. Це дозволило мінімізувати кредитні ризики та зберегти якість кредитного портфеля на прийнятному рівні.

Банк продемонстрував високу адаптивність до викликів воєнного часу через розвиток цифрових сервісів та дистанційного обслуговування, що дозволило не лише утримати існуючих клієнтів, але й залучити нових, особливо серед внутрішньо переміщених осіб та релокованого бізнесу.

Дотримання всіх нормативних вимог НБУ та постійне зростання показників власного капіталу свідчать про надійність та стабільність банку, його здатність протистояти можливим економічним шокам та продовжувати свій розвиток навіть у складних умовах воєнного стану.

Література:

1. Грудзевич У., Дребот Н. (2023). Аналіз ліквідності та прибутковості банківської системи України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-75>.
Hrudzevych, U., & Drebot, N. (2023). Analiz likvidnosti ta prybukovosti bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Analysis of liquidity and profitability of the banking system of Ukraine under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and society], 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-75> [in Ukrainian].

2. АТ АКБ «Львів» Фінансова звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності та звіт незалежних аудиторів 31 грудня 2023 року. <file:///C:/Users/home/Downloads/IFRS-FS-Lviv-2023-ua-final.pdf> (2024, листопад, 3.).

АТ АКБ "Lviv". (2023). *Finansova zvitnist' za Mizhnarodnymy standartamy finansovoi zvitnosti ta zvit nezaleznykh audytoriv stanom na 31 hrudnia 2023 roku* [Financial statements under IFRS and independent auditor's report as of December 31, 2023]. <file:///C:/Users/home/Downloads/IFRS-FS-Lviv-2023-ua-final.pdf> (2024, november, 3) [in Ukrainian].

3. Банк Львів [2024] – офіційний сайт, телефон, контакти, реквізити. Мінфін - все про фінанси: новини, курси валют, банки. < <https://minfin.com.ua/ua/company/lvov/>> (2024, листопад, 3).

Bank Lviv – official website, phone, contacts, details. Minfin – vse pro finansy: novyny, kursy valiut, banky. [Bank Lviv [2024] – official website, phone, contacts, details. Ministry of Finance - everything about finance: news, exchange rates, banks] <<https://minfin.com.ua/ua/company/lvov/>> (2024, november, 3). [in Ukrainian].

4. Банк Львів став першим українським банком, який з початку повномасштабного вторгнення залучив іноземного інвестора. (2024) *Mind.ua*. <<https://mind.ua/news/20275857-bank-lviv-stav-pershim-ukrayinskim-bankom-yakij-z-pochatku-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-zaluchiv-inozem>> (2024, листопад, 3).

Bank Lviv stav pershym ukrainskym bankom, yakyi iz pochatku povnomasshtabnoho vtorgnennia zaluchyv inozemnoho investora. [Bank Lviv became the first Ukrainian bank to attract a foreign investor since the start of the full-scale invasion].<<https://mind.ua/news/20275857-bank-lviv-stav-pershim-ukrayinskim-bankom-yakij-z-pochatku-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-zaluchiv-inozem>> (2024, november, 3). [in Ukrainian].

5. АТ АКБ «Львів» Фінансова звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності та звіт незалежних аудиторів 31 грудня 2022 року.

<file:///C:/Users/home/Downloads/FS-Lviv-ua-2022-signed.pdf> (2024, листопад, 3).

АТ АКБ "Lviv" Finansova zvitnist' za Mizhnarodnymy standartamy finansovoi zvitnosti ta zvit nezaleznykh audytoriv stanom na 31 hrudnia 2022 roku [Financial statements under IFRS and independent auditor's report as of December 31, 2022].

<file:///C:/Users/home/Downloads/FS-Lviv-ua-2022-signed.pdf> (2024, november, 3). [in Ukrainian].

6. АТ АКБ «ЛьВІВ» проміжна фінансова звітність за III-й квартал 2024 року.
<file:///C:/Users/home/Downloads/FS-Lviv-ua-IIIQ-2024-signed.pdf> (2024, листопад, 3).

АТ АКБ "Lviv" Promizhna finansova zvitnist' za III-i kvartal 2024 roku [Interim financial report for the third quarter of 2024]

<file:///C:/Users/home/Downloads/FS-Lviv-ua-IIIQ-2024-signed.pdf> (2024, november, 3). [in Ukrainian].

7. Ткачук, Н.В. (2023) *Аналіз фінансової діяльності підприємств*: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. Електронне видання, 114 с.

Tkachuk, N.V. (2023). Analiz finansovoi diial'nosti pidpriemstv: Konspekt lektsii [Analysis of financial activity of enterprises: Lecture notes]. Lutsk: Lesya Ukrainka Volyn National University. Electronic edition. 114. [in Ukrainian].